

Leesopdracht 1

Bij deze tekst horen 13 vragen

'Iets nieuws kopen hoort bij de leukste dingen van mijn leven'

**Dat vindt de helft van de grenzeloze generatie , de 15- tot 23-jarigen.
Motivaction onderzoekt al 25 jaar de mentaliteit van Nederlanders.**

De babyboomers lieten waarden als plichtsgevoel en soberheid achter zich. Hun (klein)kinderen willen weer grenzen, staat in een onderzoek van Motivaction.

1 'Ik kan geen huiswerk maken. Ik werk de hele avond.' Aldus havo 4-leerling Teun tegen leraar Nederlands Graa Boomsma. Teun, schreef Boomsma in het tijdschrift *De Groene Amsterdammer*, is oprecht verontwaardigd dat hij huiswerk opkrijgt op de avond dat hij moet werken. Hoe moet hij dan geld verdienen om zijn nieuwe iPod, merkkleding en drank te kunnen kopen?

Maar het wordt nog gekker. De volgende dag komt Teun aanzetten met een briefje van zijn ouders. Daarin staat dat hij zijn huiswerk niet heeft kunnen maken, omdat hij anders zijn baantje bij ... Boomsma heeft het briefje niet uitgelezen.

2 Het voorval staat niet op zichzelf. Jongeren zijn de laatste tien jaar in toenemende mate gefascineerd geraakt door uiterlijk, status, gemak, kicks en geld. Hedonisme en individualisme nemen toe, de belangstelling voor maatschappij en milieu neemt af. Tegelijkertijd zijn pubers en twintigers op zoek naar structuur en vaste waarden, maar zijn hun ouders niet in staat die te bieden. Waarden als verantwoordelijkheid en zelfbeheersing worden nauwelijks overgedragen. Sterker nog: omdat ze zelf jeugdig willen overkomen, omarmen ouders steeds vaker de mentaliteit van hun kinderen.

3 Dat schrijven de sociologen Frits Spangenberg en Martijn Lampert in het onlangs verschenen boek *De grenzeloze generatie*. Spangenberg, oprichter van onderzoeksbureau Motivaction, en Lampert, trendonderzoeker bij hetzelfde bureau, baseren hun analyse op vijftwintig jaar mentaliteitsonderzoek en duizenden uren interviewmateriaal. Wat beweegt mensen? Dat is de vraag waar Motivaction in geïnteresseerd is (net als de bedrijven en overheidsinstellingen voor wie zij onderzoek doen).

4 Een opvallend resultaat in *De grenzeloze generatie* is dat jongeren zich steeds minder betrokken voelen bij het milieu. Op de stelling 'ik probeer milieubewust te leven' antwoordde 26 procent van de generatie 15- tot 23-jarigen instemmend. Tien jaar geleden zei 33 procent van dezelfde leeftijdscategorie nog 'ja'. 'Ik maak me zorgen over de schade die door mensen aan de aarde wordt toegebracht' leverde bij 58 procent bijval op. Dat was tien jaar geleden 78 procent.

5 Hoewel politici, opiniemakers en journalisten meer dan ooit hun best doen om milieubewustzijn en duurzaamheid op de agenda te zetten, lijkt de boodschap bij jongeren niet aan te komen. Hierbij moet worden aangetekend dat ook oudere generaties volgens de onderzoekers de laatste tien jaar wat minder milieubewust zijn geworden.

6 'Alleen een overwegend hoogopgeleide elite is aangestoken door de boodschap van Al Gore', zegt Spangenberg. 'En vergelijk je de verschillende generaties, dan zie je dat bij de huidige generatie pubers en begintwintigers de belangstelling het geringst is en het tempo waarmee die belangstelling afneemt, het grootst.'

7 Dan over de afnemende belangstelling voor de maatschappij. Van de ondervraagde jongeren reageerde 49 procent instemmend op de stelling 'ik voel me zeer betrokken bij wat er in de maatschappij gebeurt'. Tien jaar geleden was dat nog 65 procent. Tegelijk is geen generatie zo gefocust op uiterlijk, spanning, consumptie en vermaak: 50 procent van de jongeren stemt in met de stelling 'iets nieuws kopen vind ik een van de leukste dingen in mijn leven'. 51 procent voelt zich 'vooral gelukkig als ik geld kan uitgeven'. De generatie die in de periode 1971-1985 is geboren, is minder gefascineerd door uiterlijk, maar vertoont op dit gebied wel de grootste groei.

8 De onderzoekers zien deze uitkomsten als 'de opmars van de zelfgenoegzaamheid'. Directe behoeftebevrediging van jezelf en een zekere blindheid voor de behoeften van een ander zijn volgens hen typerend voor de jongste generatie. En in mindere mate ook voor de generatie voor hen: mensen die tussen 1971 en 1985 zijn geboren. Met andere woorden: de jeugd wordt met de dag asociaal.

9 Hoe valt dit te verklaren? Volgens de onderzoekers is er nog nooit een generatie opgegroeid met zo veel vrijheid en zelfstandigheid. 'De school biedt jongeren steeds minder structuur. En bij ouders is gezag taboe geworden', zegt Spangenberg. 'Opvoeders zijn kinderen als onderhandelingspartners gaan beschouwen. Ze hechten groot belang aan wat kinderen zelf willen, ook als dat betekent dat ze thuis willen indrinken of besluiten een bijbaantje te nemen.'

10 De toegenomen zelfstandigheid van jongeren is volgens de auteurs het resultaat van een gestage verschuiving in het Nederlandse waardestelsel. Dat begon bij de babyboomers. Met de toegenomen individualisering en gestegen welvaart werden de mensen vanaf de jaren zestig meer op zichzelf gericht en materialistischer. Een deel van de babyboomers ruilde de waarden van hun ouders - bescheidenheid, afwachtendheid, soberheid en plichtsgevoel - in voor individualiteit en vrijheid. En die nieuwe waarden gaven de babyboomers door aan hun kroost.

11 Voor een ruime minderheid van deze kinderen pakt het zo slecht nog niet uit, die gerichtheid op het individu, het materialisme en de vrijheid die ze krijgen van opvoeders en leraren. De onderzoekers onderscheiden een groep (42 procent) van ondernemende, onafhankelijke, ambitieuze, vaak hoger opgeleide jongeren. Deze multitaskende, netwerkende jongeren, kunnen zich prima redden in een samenleving die 24 uur per dag voortraast, waar de kansen voor het grijpen liggen en waar nauwelijks ankers bestaan.

Een groep jongeren is ondernemend en ambitieus en redt het wel zonder structuur.

12 Maar op een ander, minder bevoorrecht deel van de jongeren heeft de heerschappij van het individu en de toegenomen vrijheid wel degelijk een verontrustend effect. Deze zogenaamde buitenstaanders (van 41 procent) zijn minder zelfredzaam, hebben moeite met de complexiteit van de samenleving en roepen in een woestijn van vrijblijvendheid om richting. Niet verwonderlijk doen zich bij deze groep de meeste met jongeren geassocieerde problemen voor: schooluitval, schulden, drugsgebruik, obesitas, noem maar op. Het is ook vooral deze groep bij wie de onderzoekers een toename van gevoelens van boosheid, verveling en irritatie waarnemen.

13 Spangenberg: 'Ik werd echt verrast door de grote groep jongeren die behoefte heeft aan richting, houvast en iemand die de leiding neemt. En dat terwijl hun ouders graag jong willen zijn. Het signaal dat deze ouders afgeven, is dat jong zijn het leukste en beste is wat er is. Kinderen vragen zich vervolgens af waarom ze volwassen moeten worden als volwassenen het zelf niet eens willen.'
Die behoefte aan richting loopt in lijn met een ander opvallend resultaat uit het onderzoek: steeds meer jongeren lijken de grenzeloosheid van hun bestaan af te wijzen. Zo wordt 'hiërarchie in de samenleving' nu door 40 procent van de jongeren gewaardeerd. Een meerderheid is het niet, maar het standpunt is wel in opkomst. Dat lijkt erop te wijzen dat de jeugd conservatiever aan het worden is. Zo signaleren de onderzoekers ook een toegenomen waardering voor traditionelere rolpatronen tussen man en vrouw. Met de stelling 'ik vind het heel normaal dat mannen vrouwelijke eigenschappen laten zien' stemmen steeds minder jongeren in. Vaarwel metroman.

Een even grote groep roept in een woestijn van vrijblijvendheid om richting.

14 'Het heeft wel iets paradoxaals, die behoefte aan vrijheid én hiërarchie', zegt Lampert. 'Maar zó gek zijn die behoeften nu ook weer niet: zowel de zoektocht naar leiding als de hang naar avontuur zijn kenmerkend voor het puberbrein.' En hiërarchie en structuur ontbreken nu juist op scholen, zeggen de onderzoekers. 'Jongeren willen ergens bij horen, ze willen graag trots zijn. Maar de school wordt steeds vrijblijvender.'

15 Hoe zou dat anders kunnen? Lampert: 'De invoering van schooluniformen bijvoorbeeld kan een stap vooruit zijn. Dan ontleen je je identiteit niet aan merkkleding, maar ben je wat je presteert. We zien dat jongeren die een bijbaantje hebben bij Albert Heijn of McDonald's, en daar een uniform moeten dragen, de hun opgelegde normen erg waarderen. Daar maken ze ook pas kennis met waarden als punctualiteit en teamspirit. Dat is toch een aanfluiting voor onze samenleving?' Vrijblijvendheid op scholen heeft dan ook zijn langste tijd gehad, voorspellen de auteurs. Spangenberg: 'Let maar op, over een paar jaar experimenteren de eerste scholen met schooluniformen.'

Bron: Reinier Kist, *nrc.next*, 1 december 2009

1. **Wat is het belangrijkste doel van de auteur van deze tekst?**

- A De auteur geeft informatie over een onderzoek en interpretaties van de onderzoekers.
- B De auteur geeft informatie over een onderzoek en zijn mening daarover.
- C De auteur geeft informatie over onderzoeksresultaten om een boek onder de aandacht brengen.

2. **Met welke alinea begint de bespreking van de onderzoeksresultaten?**

- A alinea 2
- B alinea 3
- C alinea 4

3. Alinea 1 beschrijft wat er met de jeugd aan de hand is.

Wat is de functie van alinea 1?

- A een probleemstelling
- B een concreet voorbeeld
- C een samenvatting

4. Alinea 4 maakt melding van één van de resultaten van het onderzoek: jongeren voelen zich steeds minder onderbouwing gepresenteerd.

Lees de volgende vier beweringen.

- 1 26 procent van alle 15- tot 23-jarigen probeert milieubewust te leven. Dat zijn er meer dan tien jaar geleden.
- 2 26 procent van alle 15- tot 23-jarigen probeert milieubewust te leven. Dat zijn er minder dan tien jaar geleden.
- 3 58 procent van alle 15- tot 23-jarigen maakt zich zorgen over de schade die de aarde wordt toegebracht. Dat zijn er meer dan tien jaar geleden.
- 4 58 procent van alle 15- tot 23-jarigen maakt zich zorgen over de schade die de aarde wordt toegebracht. Dat zijn er minder dan tien jaar geleden.

Welke beweringen komen overeen met de cijfers die gepresenteerd worden in alinea 4?

- A 1 en 3
- B 2 en 3
- C 2 en 4

5. Lees nogmaals de alinea's 5, 6 en 7.

Wat is de functie van de alinea's 6 en 7?

- A Ze bevatten conclusies bij alinea 5.
- B Ze bevatten oorzaken van alinea 5.
- C Ze bevatten uitwerkingen bij alinea 5.

6. Lees nogmaals alinea 15.

Wat is de functie van alinea 15?

Alinea 15 bevat

- A** een conclusie van de onderzoeksresultaten.
- B** een samenvatting van de onderzoeksresultaten.
- C** mogelijke consequenties van de onderzoeksresultaten.

7. In de eerste zin van alinea 8 staat 'de opmars van de zelfgenoegzaamheid' en de laatste zin van de alinea is: 'Met andere woorden: de jeugd wordt met de dag asociaal'.

Dit zijn

- A** interpretaties van de onderzoekers Lampert en Spanjerberg.
- B** meningen van de schrijver Reinier Kist.
- C** resultaten van het onderzoek.

8. Lees nogmaals alinea 10.

Welke waarde(n) geven de babyboomers volgens alinea 10 door aan hun kroost?

- A** bescheidenheid, afwachtendheid, soberheid en plichtsgevoel
- B** materialisme
- C** vrijheid en individualiteit

9. In alinea 13 staat dat de huidige jeugd afscheid neemt van de 'metroman'.

Wat bedoelt de schrijver met 'metroman'?

- A** Een man die ambitieus is.
- B** Een man die plichtsgetrouw is.
- C** Een man met vrouwelijke eigenschappen.

10. In alinea 13 zegt Spangenberg dat het erop lijkt dat de jeugd conservatiever wordt en dat er een toegenomen waardering zichtbaar is voor traditionelere rolpatronen tussen man en vrouw.

Bij welke stelling horen deze twee argumenten?

- A** Jongeren vinden dat mannen geen vrouwelijke eigenschappen moeten laten zien.
- B** Jongeren vinden structuur en regelgeving in de maatschappij belangrijk.
- C** Jongeren willen niet volwassen worden als de volwassenen zelf liever jongeren willen blijven.

11. In alinea 14 zegt Lampert dat de zoektocht naar leiding en de hang naar avontuur kenmerkend zijn voor het puberbrein.

Voor welke bewering is dit een argument?

- A** Er bestaat een zekere tegenstrijdigheid in de wensen van jongeren.
- B** Het leven op school kent te weinig grenzen en regels.
- C** Jongeren willen graag ergens bij horen dat hun een goed gevoel geeft.

12. In alinea 15 zegt Lampert:

'Dat is toch een aanfluiting voor onze samenleving?'

Dit is

- A** een argument.
- B** een feit.
- C** een mening.

13. **Wat is de hoofdgedachte van de tekst?**

- A** Steeds meer jongeren onttrekken zich aan het gezag van hun opvoeders.
- B** Steeds meer jongeren vinden uiterlijk, status, gemak, kicks en geld het belangrijkste in hun leven.
- C** Steeds meer jongeren wijzen de grenzeloosheid af en verlangen weer naar hiërarchie en grenzen.